

Mừng tám tháng ba

Tôi còn nhớ những ngày mùa xuân hai ba mươi năm trước. Mấy anh em chúng tôi đến trường trên con đường Yersin nối Sóc Trăng với Bảy Xào và đi qua ngõ để vào nhà, ven rào đầy hoa bìm bịp màu tím. Chúng tôi đi học về rồi mà có khi đến chiều tối mẹ đi dạy học vẫn chưa về; rồi sau này là đi mua hàng từ Lịch Hội Thượng, Bạc Liêu, Cần Thơ về Sóc Trăng bán lại, hoặc mang hàng từ Sóc Trăng đi các nơi ấy để bỏ mồi, cũng vẫn còn ngoài chợ chưa về...

Những năm 1980, buôn bán như vậy là rất rủi ro. Ngoài chuyện dậy sớm cho kịp các chuyến xe ban mai, đeo bám sau xe đầy người và trên mui là những đồng hăm bà lẳng từ dép nhựa cho đến gà, heo, đình, cây gỗ..., một nỗi lo nữa là quản lý thị trường và thuế vụ. Những con người này luôn tìm cách để bắt, tịch thu, chia phần trăm, sỉ nhục, làm nản lòng những tiểu thương đang làm công việc cân bằng thị trường và kiếm chút tiền đồng gạo. Các trạm Sầm Hưng, Trà Men, Đầu Sấu, Tân Hương khét tiếng một thời về sau đã bị bãi bỏ vì lý do chúng đã ngăn sông cấm chợ, ngăn cản sự lưu thông tự nhiên của hàng hóa và may mắn thay, việc bãi bỏ các trạm đó sau năm 1986 cũng đã giải tán những con người nhẩn tâm ấy.

Có những lần mẹ về nhà và nói họ đã tịch thu hết rồi. Chúng tôi tự khắc biết rằng gia đình sẽ phải khốn đốn trong một thời gian. Có một ngày tám tháng ba quốc tế phụ nữ như vậy đấy. Cái loa phát thanh thì biểu dương phụ nữ ba đảm đang, giỏi giang. Thảm cảnh trước mặt không có gì để ăn hiễn hiễn, còn người phụ nữ có trọng trách nuôi chồng con đã được đời lạnh lùng tước hết vốn liếng làm sinh kế. Chiều hôm 8/3 đó, hai đứa em tôi đã ngắt lấy mấy cụm bìm bịp tím ven đường, mang về và nói cô giáo bảo đem tặng mẹ. Mẹ tôi rất vui và kể mãi về sự hồn nhiên của con mình đến sau này. Riêng tôi thì khi đó đã nhận ra sự trớ trêu của cuộc sống; còn nhớ tôi đã so sánh mình với Nguyên Hồng, ước gì nếu những tai ương giáng lên những người như chúng tôi là một mẫu gỗ, thì tôi đã tìm cách chẻ nhỏ nó ra thành ngàn mảnh.

Thị xã vẫn đẹp, trời vẫn xanh trong nhưng buồn lặng lẽ và nhẩn nhục.

Ngày phụ nữ năm nay, tôi viết ít dòng này để kính tặng Cha Mẹ tôi, những người đã trải qua một thời gian sống với những ngược ngạo mà vẫn can đảm dẫn dắt anh em tôi vượt lên, có lẽ một phần cũng nhờ tựa vào sự hồn hậu của những cánh hoa tháng ba rười rượi mà ấm lòng của ngày đã qua.

Sông Dinh 2011